

STEFAN AUST
ADRIAN GEIGES

UUSI KEISARI

XI JINPING

BAZAR

UUSI KEISARI XI JINPING

STEFAN AUST
ADRIAN GEIGES

UUSI KEISARI
XI JINPING

Suomentanut Sari Ristolainen

BAZAR

Bazar Kustannus

Alkuteos: *Xi Jinping – der mächtigste Mann der Welt*

© 2021 Piper Verlag GmbH, München/Berlin

Suomentanut Sari Ristolainen

Heinrich Heinen runon suomennos sivulla 156 on Otto Mannisen

(vuodelta 1904 teoksesta *Saksanmaa – talvinen tarina*).

Suomentamista on tukenut Taiteen edistämiskeskus.

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-834-5

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

”Etsikää totuutta tosiasioista”.....	7
Ketä kiinnostaa, jos Kiinassa kaatuu säkillinen riisiä?	11
<i>Viimeistään korona opetti sen meille</i>	
Miten Xi Jinping tuli sukhistoriansa leimaamaksi?	37
<i>Kiinalaisesta painajaisesta kiinalaiseksi unelmaksi</i>	
Värillinen keskellä värittömiä	61
<i>Kansanlaulajan aviomies</i>	
Taistelu korrumpiota vastaan.....	97
<i>Esikuvana Stalin</i>	
Maon vainoama, arvostettu kuten Mao	113
<i>Xin suhde suureen isähaamoon</i>	
Kungfutse ja kommunismi.....	123
<i>Miten sovittaa yhteen kaksi keskenään yhteensopimatonta?</i>	
5G:stä TikTokiin	143
<i>Xi Jinpingin Kiina – ääripäinä valoisa digitaalinen tulevaisuus ja valvontavaltio 4.0</i>	
Dalai-lama ja uiguurit.....	161
<i>Miten Xin perheen ystäväistä tuli heidän vihollisiaan?</i>	

Xi for Future.....	189
<i>Ekopresidentti</i>	
Uusi silkkitie.....	205
<i>Xin tie maailmanvaltaan</i>	
Kauppasota ja kiinalaisten rauhan-DNA.....	221
<i>Vaikea suhde toiseen supervaltaan USA:han</i>	
Miksi Xi Jinping pelkää Hongkongia ja Taiwania?	231
<i>Demokraattinen Kiina</i>	
”Kiinalaisesta unelmasta hyötyvät maailman kaikki kansat” ...	249
Huomioita	265

”ETSIKÄÄ TOTUUTTA TOSIASIOISTA” ...

...on lause Hanin kirjasta, *Han Shusta*, kiinalaisesta historia-teoksesta, joka on peräisin oman ajanlaskumme mukaan ensimmäiseltä vuosisadalta. Sitä käytti Mao Zedong, Kiinan kansantasavallan perustaja, ja sen jälkeen uudelleen Deng Xiaoping, joka perusteli sillä uudistuspolitiikkaansa. Nykyään sitaatin kuulee useimmiten olevan peräisin Deng Xiaopingiltä.

”Etsikää totuutta tosiasioista” – siinä mekin olemme pitäytyneet tehdessämme taustatutkimusta Kiinan nykyisestä johtajasta Xi Jinpingistä. Kirjan taustalla ei ole poliittista agendaa. Kiinan hallitus ei ole vaikuttanut kirjan syntyyn, emmekä harjoita ”Kiina-bashingiä”. Tätä epätarkkaa käsitettä näkee usein käytettävän, kun halutaan väittää, että Kiinan kommunistisen puolueen kritisointi olisi suunnattu Kiinaa tai jopa kiinalaisia vastaan.

Emme myöskään asettaudu Xi Jinpingin puolelle tai häntä vastaan. Haluamme esitellä hänet – sikäli kuin se on mahdollista – sellaisena kuin hän on. Tukeudumme hänen puheisiinsa, hänen elämänvaiheistaan ja politiikastaan kertoviin käytösämme olleisiin lähteisiin sekä omiin Kiinassa ja Kiinan ulkopuolella tekemiimme haastatteluihin ja reportaaseihin. Itse

kukin saa muodostaa oman mielipiteensä maailman tällä hetkellä vaikutusvaltaisimmasta miehestä.

Kirjamme ilmestyy piakkoin monilla eri kielillä, muun muassa englanniksi Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa syksyllä 2022. Erityisesti englanninkielisestä maailmasta on kantautunut epäilyksiä siitä, onko Xi Jinping todella maailman vaikutusvaltaisin mies. Vastamme kysymällä: Kuka muukaan?

Yhdysvaltain presidenttiä pidettiin pitkään kaikkein vaikutusvaltaisimpana henkilönä. Nykyinen viranhaltija Joe Biden luotsoo syvästi kahtiajakautunutta maata. Hän ei ole onnistunut tekemään kongressille edes lakiesitystä, joka estäisi hänen oman demokraattipuolueensa vahingoksi koituvat mahdolliset muutokset äänioikeudessa. Ja korkeimmassa oikeudessa valtaa pitää syvästi konservatiivinen enemmistö. Ei Neuvostoliiton kommunistisen puolueen pääsihteerikään noudattanut aikanaan vallanjaon periaatetta, mutta Neuvostoliitto olikin – kuten Saksan silloinen liittokansleri Helmut Schmidt asian ilmaisi – ”ydinkärjin varustettu Ylä-Volta”: sotilaallisesti vahva, mutta taloudellisessa mielessä kääpiö. Sama pätee nykyiseen Venäjään, minkä vuoksi myös Vladimir Putin karsiutuu potentiaalisten ”maailman vaikutusvaltaisimpien miesten” joukosta: Venäjän taloudellinen suorituskyky on kaksinkertainen verrattuna Sveitsiin – vaikka sen asukasluku on seitsentoistakertainen.

Sotilaallisesti Yhdysvallat on Kiinaan verrattuna yhä ylivoimainen, mistä maa ei kuitenkaan hyödy millään tavoin, sillä ydinpommien aikakaudella se ei toivon mukaan koskaan käytä sellaista valtaa. Lisäksi sodat ovat Yhdysvalloissa epäsuosiossa, niin että jopa surkeasti aseistautuneet talibantaistelijat onnistuivat ajamaan Yhdysvaltain joukot maastaan. Nykypäivän todellinen valta löytyy taloudesta. Ostovoimakorjatun bruttokansantuotteen mukaan Kiina on ohittanut USA:n jo vuonna

2014. Kiinan infrastruktuuri on maailman kärkeä, USA:n ja muiden länsimaiden heikommalla tolalla. Korona heikensi Amerikkaa ja Eurooppaa, Kiina selvisi aiempaa vahvempana. Sen kasvulukujen tarkastelemiseen riittää yksinkertainen matematiikka: Sitä, syrjäyttääkö Kiina USA:n talusmahtien ykkös-sijalta myös absoluuttisina lukuina, ei enää kysytä. Kysymys kuuluu: Milloin se tapahtuu? Yhdysvaltain poliitikot eivät vain uskalla lausua yksinkertaista totuutta ääneen. Ja jo nyt Xi Jinping käyttää taloudellista valta-asemaansa hyväkseen ja ohjaillee maita ja globaaleja konserneja johdonmukaisesti pitkällä tähtäimellä haluamaansa suuntaan. Tulemme näyttämään tämän toteen tässä kirjassa lukuisin esimerkein.

Kirjamme ensimmäisen painoksen ilmestymisen jälkeiset tapahtumat ovat vahvistaneet väittämiämme. Kiinan tulli poisti vastikään Liettuan tietokannastaan, koska Taiwan avasi sinne edustuston. Yritysten toimituksia seisoo sen seurauksena kautta maailman, vaikka ne sisältäisivät vain pienen yksittäisen liettualaisen varaosan.

Olemme kokeneet Xi Jinpingin vallan jopa omakohtaisesti. Meille oli itsestäänselvää, että esittelisimme elämäkertamme, kuten aiemmat Kiina-kirjamme, Konfutse-instituuteissa, joita kiinalaiset ja ulkomaiset yliopistot yhdessä ylläpitävät. Esimerkiksi Leipzigissa ja Freiburgissa myös tämän kirjan (Uusi keisari Xi Jinping) esitleminen onnistuikin ongelmitta. Aloimme niiden jälkeen suunnitella Hannoverin ja Duisburg-Essenin Konfutse-instituuttien kanssa yhteistä verkkotapahtumaa. Muutama päivä ennen sovittua päivää kummankin instituutin johtajat soittivat meille kauhuissaan: heidän kiinalaisia kumppanuusyliopistojaan oli painostettu Kiinassa korkeimmalta taholta – heidän oli peruutettava tapahtuma. Näin kävi, vaikka myös kiinalaiset kumppanuusyliopistot olivat nimenomaisesti

hyväksyneet luennot sen jälkeen, kun Saksan päästä oli toimitettu heille käännökset kirjan olennaisimmasta sisällöstä sekä yhteenveto kirjasta. Kiinan pääkonsuli Düsseldorfissa, Feng Haiyang, puuttui asiaan henkilökohtaisesti estääkseen tapahtuman. Kyse ei kuulemma ollut niinkään kirjamme sisällöstä, eräs Konfutse-instituutin työntekijöistä sanoi, vaan syynä oli pikemminkin se, että ”Xi Jinpingistä ei enää voi puhua tavallisenä ihmisenä, hän on nykyään pyhä ja loukkaamaton; hänestä ei voida käydä avointa keskustelua.”

Xi Jinpingiä ympäröivän kultin on näin määrä laajentua koskemaan koko maailmaa. Olipa määräys peräisin häneltä itseltään tai olipa kyse virkamiesten ennakoivasta kuuliaisuudesta – lopputulos on sama.

KETÄ KIINNOSTAA, JOS KIINASSA KAATUU SÄKILLINEN RIISIÄ?

VIIMEISTÄÄN KORONA OPETTI SEN MEILLE

30. joulukuuta 2019, kiinalaiskaupunki Wuhanin keskussairaala: Lääkäri Ai Fen, päivystyspoliklinikan johtajatar, avaa raportin, jota hän on jo ehtinyt odottaa kärsimättömänä. Se on tullut Pekingistä, CapitalBion laboratorion kautta. Edellisviikkoina hänen sairaalassaan on ollut useampia selittämättömiä kuume- ja keuhkovaivatapauksia, joihin tavalliset hoitokeinot eivät ole tepsineet. Nyt erään potilaan testitulokset ovat tulleet. Ai Fen säpsähtää lukiessaan löydöksestä: ”SARS-koronavirus”. Hän rengastaa sanat punakynällä, kuvaa ne kännykällään ja lähettää kuvan toisille sairaalan lääkäreille. ”Pelko nostatti kylmän hien”, hän kertoo.¹ SARS-pandemia tappoi vuosina 2002–2003 maailmanlaajuisesti 774 ihmistä.² Onko se kaikki vaarassa uusiutua? Lisäksi Ai Fen soittaa kollegoilleen, jotta varotoimenpiteisiin ryhdyttäisiin, ja informoi terveystieteilisiä – eli tekee sen, minkä hän lääkärinä katsoo velvollisuudekseen.

Kiitoksia ei heru. Sen sijaan nainen kutsutaan sairaalan kurinpitolautakunnan kuultavaksi. ”Miten voitte levittää huhuja ilman puoluekuria”, sairaalan johtaja huutaa. Lääkäri

velvoitetaan vannottamaan jokaista 200 kollegaa pitämään tiedon salassa. Hänen on määrä tavata jokainen kasvotusten tai soittaa jokaiselle erikseen, ei missään tapauksessa lähettää sähköpostia tai chat-viestiä, jotta yhteydenpidosta ei jäisi jälkiä. ”Ette saa sanoa mitään edes miehellenne!” Hän pitää lupauksensa ja sanoo miehelleen myöhemmin illalla vain: ”Jos minulle sattuu jotain, huolehditan lapsestamme hyvin.” Lapsi on vasta vuoden ikäinen. Vasta viikkojen päästä hänen miehensä ymmärtää, mistä vaimo puhui.³

Nykyään Ai Fen pohtii, montako ihmistä olisi voitu pelastaa, Wuhanissa, Kiinassa ja kaikkialla maailmassa, jos hän ei olisi totellut. Hänen varoituksensa saa kuitenkin aikaan sen, että uutinen leviää. Hänen kautta asiasta kuulee nimittäin myös Li Wenliang, keskussairaalan silmälääkäri kolmannessa kerroksessa. Hän on säännöllisesti yhteydessä seitsemän entisen opiskelutoverinsa kanssa WeChat-ryhmässä, joka on kiinalaisten vastine WhatsAppille. Hän jakaa juuri saamansa tiedon ryhmässä. Seitsemän henkilöä on verrattain pieni yleisö, mutta Kiinan hallitukselle kuitenkin tarpeeksi suuri. Viruksen kanssa ei kuitenkaan ryhdytä toimiin, vaan Li Wenliang ja hänen opiskelutoverinsa kutsutaan koolle poliisiasemalle. Internet-sensuurilta käytännössä mikään ei jää näkemättä.

Wuhanin vuosittainen valeparlamentin istunto lähestyy, juhlava tapahtuma, jota ei haluta pilata huonoilla uutisilla. Koollekutsuttujen täytyy painaa punaiseen musteeseen kastetut sormensa sitoumukseen vastaavan toiminnan lopettamisesta. ”Annamme Teille vakavan varoituksen”, sanoo kuulusteluja johtava poliisi. ”Ellette peräänny vaan käyttäydytte jatkossakin nokkavasti ja osallistutte edelleen laittomiin hankkeisiinne, teitä rangaistaan lain nojalla.”⁴

Lääkäri Li Wenliang ei edes ole toisinajattelija. Hänen työtakkiinsa on kiinnitetty kommunistisen puolueen tunnus: sirppi ja vasara punaisella pohjalla. Blogissaan hän on kironnut Hongkongin demokratiamielenosoitukset.⁵

Seuraavina viikkoina uusi koronavirus leviää estoitta. Siitä, että Wuhanissa kiertää epätavallinen sairaus ei kuitenkaan enää vaieta – muun muassa Li Wenliangin ansiosta. Kiinan virallisissa medioissa väitetään, että virus on ”kontrolloitavissa ja hillittävissä”. Sen sanotaan olevan todennäköisesti peräisin lepakoista. Sanotaan myös, että se ”ei tartu ihmisestä toiseen”. Kiinaa hallitseva kommunistinen puolue ei halua pilata tunnelmaa kiinalaisen uudenvuoden juhlallisuuksien alla. Wuhanissa on suunnitteilla 20. tammikuuta 2020 järjestettävät juhlapidot 40 000 perheelle.⁶ Tilaisuudesta kehkeytyy koronalinkotapahtuma, joka muuttaa yksittäiset sairaustapaukset pandemiaksi. Tapahdumaa ei peruta, vaikka samaisena päivänä 20. tammikuuta Kiinan johtava keuhkosairauksien erikoislääkäri Zhong Nanshan kertoo ensi kertaa julkisuudessa uudentyyppisen viruksen leviävän ihmisestä toiseen – ja jo 14 terveydenhoitoalan työntekijän saaneen Wuhanissa tartunnan.⁷

Kolme päivää myöhemmin, tammikuun 23:n päivän vastaisena yönä, Kiinan hallitus sulkee Wuhanin ulkomaailmalta – kaupungin, jossa on enemmän asukkaita kuin Berliinissä, Hampurissa, Münchenissä ja Kölnissä yhteensä. Kiinalaisessa uudessavuodessa ei ole enää mitään juhlittavaa – juhlapäivä perustuu kuukalenteriin, ja vuonna 2020 se sattuu tammikuun 25:nnele päivälle.

”Kaupungin terveysjärjestelmä ei ollut varautunut sellaiseen potilasvyöryyn, se oli romahtamaisillaan”, kirjoittaa Fang Fang, kaupungin kuuluisin (nais)kirjailija. ”Uudenvuoden juhla on aikaa, jolloin perheet kokoontuvat yhteen ja jolloin

kaikkialla vallitsee yleinen juhlatunnelma. Tällä kerralla kuitenkin lukematon määrä sairastuneita vaelsi sateessa ja tuulesa pitkin hyisen kaupungin katuja etsiessään sairaanhoitoa – turhaan.”⁸ Liikkumisrajoitusten myötä Wuhan on keskeyttänyt kaiken julkisen liikenteen, ja valtaosalla asukkaista ei ole omaa autoa.

”Mitä presidentti tiesi – ja milloin?” kysytään USA:ssa usein. Sama kysymys kohdistuu tässä tapauksessa myös Kiinan presidenttiin Xi Jinpingiin. Omien sanojensa mukaan hän olisi vaatinut kommunistisen puolueen politbyroon pysyvää komiteaa jo 7. tammikuuta ”ehkäisemään uutta koronavirusta ja suojautumaan siltä”. Sillä kerralla puhetta ei kuitenkaan, toisin kuin yleensä, julkaista. Puoluejohdon piiristä lähteet raportoivat Xi Jinpingin pelkästään vaatineen, että kiinalaista uuttavuotta edeltävää ”juhlatunnelmaa” ei häiritä.⁹

Koska Xi Jinping on Kiinassa ”ylimpänä johtajana”, kuten hänen virallinen nimityksensä kuuluu,¹⁰ pyhä ja loukkaamaton, totuus tulee todennäköisesti julki aikaisintaan hänen suistuttuaan vallasta tai kuoltuaan. Sitä tärkeämpää on saada jo nyt selville, mistä oikein on tehty tämä mies, joka vuodesta 2013 on ollut Kiinan kansantasavallan presidentti. Presidenttiyttäkin merkittävämpää on, että hän on vuodesta 2012 johtanut pääsihteerinä Kiinan kommunistista puoluetta, joka on kansantasavallassa valtion yläpuolella.

Kiinassa, jonka asukasluku on liki 1,4 miljardia, on huomattavasti enemmän asukkaita kuin Euroopan Unionissa, USA:ssa ja Venäjällä yhteensä. Maa on jo nyt ostovoimakorjatun bruttokansantuotteen mukaan maailman johtava talousmahti – Kiina ohitti Yhdysvallat vuonna 2014. Se oli valtava harppaus eteenpäin, sillä Yhdysvallat oli pitänyt kärkisijaa vuodesta 1872.¹¹

Tietämys Kiinasta – ja sen presidenteistä – ei ole kasvanut lainkaan samassa mittakaavassa, mikä käy ilmi jo näennäisesti mitättömistä seikoista. Saksan televisio, paras katseluaika, *Börse vor acht* -lähetys ARD-kanavalla: ankkuri Markus Gürne, ARD:n pörssitoimituksen päällikkö Hessenin osavaltion yleisradiosta, puhuu ”Kiinan presidentti Jinpingistä”. Kiinan kielessä (samoin kuin muutamissa muissakin kielissä) sukunimi sanotaan ensin, tässä tapauksessa se on Xi, kuten Mao oli Mao Zedongin sukunimi. Se, että Kiinan presidentistä puhutaan Jinpinginä, vastaa siis tilannetta, jossa puhutaan ”Amerikan presidentti Joesta” tai ”Saksan liittokansleri Angelasta”.

Kun Xi Jinping päättää jotain, sillä on välitön vaikutus meidän elämäämme, hyvässä tai pahassa. Viimeistään koronapandemia poisti viimeisetkin epäilyt: Se on vienyt hengen useilta miljoonilta ihmisiltä ympäri maailman, syössyt maailman talouden syvimpään kriisiin sitten vuoden 1929, tuhonnut toimeentuloja ja tulevaisuudenunelmia. ”Mitä se minulle kuuluu, jos Kiinassa kaatuu säkillinen riisiä?” sanottiin aiemmin. Nykyään ihmisen yskäisy Kiinassa onnistuu ravistelemaan koko maailmaa.

Ensimmäiset Wuhanissa uuteen koronavirustautiin sairastuneet ihmiset työskentelevät tai käyvät ostoksilla Huananin kalatorilla. Kiinalaisen sananlaskun mukaan vastaavanlaisilla toreilla myydään kaikkea, mikä osaa uida mutta ei ole laiva, millä on neljä jalkaa mutta ei ole pöytä ja mikä osaa lentää, mutta ei ole lentokone. Eli ei todellakaan pelkkiä mereneläviä, vaan esimerkiksi myös krokotiileja, koiria, bamburottia – ja lepakoita. (Koronasta johtuen Kiinan maatalousministeriö on sittemmin aikonut poistattaa koirat ja lepakot syötävien eläinten luettelosta.)¹² Vain 300 metrin päässä torista on Wuhanin tautienekäisy- ja valvontakeskus (WHCDC). Sen

laboratoriossa tutkitaan myös lepakoita. Niin syntyi teoria, jonka mukaan laboratoriosta peräisin olevia sairaita lepakoita olisi päätynyt torille, ja virus olisi saattanut jopa kehittyä laboratorio-kokeissa. Myös joku työntekijöistä olisi voinut saada tartunnan onnettomuudessa ja saattanut sitten viedä viruksen torille ostoksille mentyään. ”Pidän sellaista hyvin epätodennäköisenä”, sanoo virologi Christian Drosten, Berliinin yliopistollisen Charité-sairaalan johtaja, josta on tullut Saksassa koronakriisin puhjettua poptähtiä kuuluisampi. ”Myös kiinalaislaboratorioissa työskennellään samoin kuin meillä. Käytössä on laminaari-kaapit, joissa soluviljelmät ovat omassa työskentelytilassaan, mistä ilma ei pääse ulos. Ja vaikka pääsisi – kuvitellaan vaikkapa, että laboratoriossa tapahtuisi onnettomuus –, työntekijöillä on yhä yllään suojahappu, ja he hengittävät pelkästään laboratorion suodatettua ilmaa, johon virukset eivät pääse.”¹³ Drosten on kuitenkin virologi, ei sinologi, eli hän ei välttämättä ole perillä Kiinan toisinaan leväperäisestä suhtautumisesta määräyksiin.

Paljon WHCDC:n laboratoriota suuremman luokan laitos (ja samalla vaarallisempi) on Wuhanin virologisen tutkimuslaitoksen (WIV) laboratorio, joka kuitenkin sijaitsee kaukana kaupungin keskustasta, 14 kilometrin päässä Huananin kalatorista. Maineikas *Nature*-ammattilehti kirjoitti siitä vuonna 2017 seuraavasti: ”Wuhanissa sijaitseva laboratorio on aivan pian saamassa luvan työskennellä kaikkein vaarallisimpien taudinkantajaorganismien kanssa ... Osa Kiinan ulkopuolisista tutkijoista pelkää taudinkantajaorganismien vuotoa sekä ylimääräistä biologista ulottuvuutta Kiinan ja muiden valtioiden välisiin geopoliittisiin jännitteisiin. Kiinalaiset mikrobiologit kuitenkin juhlistavat pääsyään eliittijoukkoon, jolla on valtuudet mitellä maailman vakavimpien biologisten uhkien kanssa.”¹⁴ Kyse on

laatuaan ensimmäisestä yhtä korkean turvaluokan laboratorioista Kiinassa, mikä antaa ylimääräistä aihetta epäillä, että jokin olisi saattanut mennä siellä vikaan. *Nature* siteeraa Tim Trevania, Yhdysvaltain Marylandin osavaltiossa sijaitsevan CHROME Biosafety and Biosecurity Consulting -yrityksen perustajaa, joka sanoo avoimen kulttuurin olevan tärkeää, jotta vastaavien BSL-4-laboratorioiden (biosafety level 4) turvallisuus pystytään takaamaan. Hän sanoo pohtivansa, miten avoimuus mahtaa onnistua Kiinassa, missä yhteiskunta korostaa hierarkisuutta: ”Erilaisten näkemysten runsaus, matalat rakenteet, joissa kaikki voivat ilmaista itseään vapaasti, sekä tiedonsaannin avoimuus ovat tärkeitä.”¹⁵ *Nature* kuitenkin lisäsi kyseisen artikkelin verkkoversioon tammikuussa 2020 huomautuksen: ”Monissa jutuissa on levitetty vahvistamatonta teoriaa, jonka mukaan tässä artikkelissa käsitellyllä Wuhanin laboratoriolle olisi ollut osuutta joulukuussa 2019 alkaneen koronaviruksen puhkeamiseen. *Nature*n tiedossa ei ole tästä todisteita; tutkijat olettavat, että koronaviruksen todennäköisin lähde on eläintori.”¹⁶

Kiinan ulkoasiainministeriön tiedottaja Zhao Lijian julkaisi Twitterissä toisen teorian: ”On mahdollista, että Yhdysvaltain armeija toi viruksen Wuhaniin.”¹⁷ Amerikkalaissotilaita oli osallistunut Wuhanissa 18.–27. lokakuuta 2019 pidettyihin sotilasurheilun maailmankisoihin.¹⁸

17. huhtikuuta 2020 Kiinan hallitus arvioi koronaan kuolleiden lukumääräksi Wuhanissa 3 896.¹⁹ Yksi kuolleista oli lääkäri Li Wenliang, jolla oli ollut rohkeutta välittää eteenpäin saamansa tiedot koronan riskeistä. Hän oli vasta 33-vuotias, ja häneltä jäi yksi lapsi ja vaimo, joka oli raskaana. Kommunistinen puolue, jonka jäsen hän oli, nimitti hänet postuumisti ”marttyyriksi”.²⁰ Oppiiko puolue siis virheistä? Ymmärtääkö se,

mitä Li Wenliang sanoi vain muutama päivä ennen kuolemaansa? ”Terveen yhteiskunnan tulisi hyväksyä useita ääniä, ei vain yhtä.”²¹

Alussa siteeratussa haastattelussa Ai Fen, Wuhanin keskussairaalan päivystyspoliklinikan johtaja, kuvaili, miten koronaviruksen puhkeamista hyssyteltiin. Haastattelu julkaistiin Kiinassa verkossa 10. maaliskuuta 2020, ja julkaisijana oli aikakauslehti *Renwu* (”henkilökuva”). Vain kolmessa tunnissa viranomaiset olivat poistaneet sen. Koska kiinalaisille internetin käyttäjille vastaavat käytänteet ovat tuttuja, monet ottivat artikkelista kuvakaappauksia ja jakoivat sitä sosiaalisissa verkostoissa. Samalla he tekivät kuvaan muutoksia, esimerkiksi lisäsivät siihen emojeita, johtaakseen sillä tavoin harhaan sensuuria, joka etsii kriittisiä kirjoituksia teknisin välinein.²²

”Pelkkien hyvien uutisten salliminen ja epämiellyttävien salaaminen, ihmisten estäminen näiden yrittäessä puhua totta, totuuden kätkeyminen suurelta osalta väestöä, yksittäisten ihmisten elämän väheksyminen – tuollaisesta jatkuvasta käytöksestä on yhteiskunnalle ikävät seuraukset, se tuottaa kansalaisille valtavaa kärsimystä”²³, kirjoittaa kirjailija Fang Fang kirjassaan *Kun kaupunki suljettiin – Wuhanin kohtalonhetket* (suomentanut Rauno Sainio), joka julkaistiin Kiinassa pelkästään verkossa, missä se sensuroitiin aina uudelleen. ”Minulla ei ole aavistustakaan, päättyykö julkaisuni lukijoille asti”, hän kirjoittaa yhdessä kohdassa. ”Sellaiselta blokkaamiselta puolustautumiseen ei ole keinoja, valituksen jättämisestä puhumattakaan.”²⁴

Fang Fang ei ole toisinajattelija. Hän välttää kritisoidusta kaikkivaltiasta Xi Jinpingistä. Hänen romaaninsa kertovat tavallisten ihmisten elämästä, niistä hänet tunnetaan Kiinassa. Hän oli Hubein maakunnan kirjailijaliiton puheenjohtaja, mikä

tarjosi hänelle tietynlaista suojaa. Mutta kiihkokommunistit, ”äärivasemmistolaiset”, joiksi Fang Fang heitä nimittää, kävivät hänen kimppuunsa verkossa, monesti säädyttömien ja naisvihamielisin kommentein. Sensorit poistavat kirjailijan vakavasti otettavat julkaisut mutta jättävät koskematta solvauksiin –”internetin puhtausedellytysten” mukaisesti, kuten sensuuriviranomaisten saama virallinen tehtävänanto kuuluu.

Tavallisille kiinalaisille, esimerkiksi wuhanilaiselle liikemiehelle Fang Binille (ei sukua Fang Fangille), seuraukset ovat vieläkin pahemmat. Kun tauti puhkesi hänen kotikaupungissaan, hän kuvasi uutta arkea matkapuhelimellaan ja yritti ladata videoita internetiin. Niissä näkyy täyteen ahdettuja sairaaloita; kymmeniä avuntarvitsijoita tungeksii sairaalan vastaanotossa. Tilanpuutteen vuoksi potilaita makaa siirreltävillä sängyillä käytävällä. Taustalta kuuluu ihmisten nyyhkytystä ja huutoa. Hän kysyy nuorelta naiselta, joka tuijottaa äitiään: ”Miten hän voi?” Tytär vastaa: ”Hän on jo kuollut.” Pikkubussissa sairaalan edessä hän näkee useita kuolleita ruumispusseissa. Hänen viimeisellä videollaan näkyy, miten viisi poliisia yrittää tunkeutua hänen asuntoonsa. Poliisien kuullaan haluavan ”esittää joitakin kysymyksiä”. Fang Binistä ei ole kuultu vuoden 2020 helmikuun 9. päivän jälkeen. Myös muita videoita julkaisseita henkilöitä on kadonnut jäljettömiin, esimerkiksi asianajaja Chen Qiushi.²⁵

CoroNation on taiteilija Ai Weiwein dokumenttielokuva, johon hän on saanut kuvamateriaalia Wuhanin asukkailta. He olivat liikkeellä kameroineen hänen puolestaan. Erään krematorion edessä kaiuttimesta kuullaan ilmoitus: ”Niiden vainajien perheenjäseniä, joiden henkilötodistuksen alkuosana on numero 420111 tai 420105, pyydetään tulemaan Tianxiao-saliin ja asettumaan jonoon muodollisuuksia varten.” Kymmenittäin

omaisia istuu muovisilla jakkaroilla jonottamassa. ”Jos Wuhanin johtohahmot olisivat sulkeneet kaupungin aikaisemmin, kaduilla ei vaeltelisi näin monia kadotettuja sieluja”, vaikeroi eräs nuori nainen. ”Jos isä tai äiti kuolee, lasten elämä on pilalla. He jäävät aivan yksin. Appeni ei olisi tarvinnut kuolla. Hallituksen tehostomuus hänet tappoi. Samanlaisia tapauksia on täällä paljon. Monia ei saatu edes testattua. Heidän ei välttämättä edes laskettu kuuluvan koronaviruksen uhreihin. He vain kuolivat. Tällaisia tuskallisia kokemuksia meillä on ollut. Emme saaneet hyvästellä omaisiamme. Kun toimme heitä karanteenikeskukseen, emme tienneet, että näimme heidät viimeisen keran. Appeni on täytynyt olla hyvin epätoivoinen kuollessaan. Tuska jää varjostamaan tätä pandemiasta selvinnyttä sukupolvea, ja sydäntämme vihloo ikuisesti.”

Krematorion työntekijät puristavat kulloinkin yhden kuolleen tuhkat omaisten katsellessa säkkiin, jotta se mahtuu uurnaun, mikä täällä tarkoittaa koristeltua puulaatikkoa. Laatikon ympärille he kietovat punaisen liinan, solmivat sen ja luovuttavat sitten tuhkat omaiselle.²⁶

Elokuva alkaa ilmakuvalla Wuhanin päärautatieasemalta, missä seisoo pikajunia, paljon Saksan ICE-junia modernimpia. Ne eivät voi liikkua kaupungin koronasulun takia.

Kun syyskuussa 2020 lentää Hampurista Lontooseen Ai Weiwein luona vierailakseen, tuntee istuvansa elokuvan lavasteissa. Eurowings-koneen etummaisilla ja takimmaisilla riveillä istuu yhdestä kahteen matkustajaa. Keskimmaisilla riveillä ei istu ketään. Perillä, kun on laskeuduttu Heathrow'n lentoasemalle, saa kulkea miltei tyhjyyttään ammottavilla käytävillä.

Eurooppalainen todellisuus kuitenkin poikkeaa kiinalaiselokuvasta, jossa siinäkin on lentoasemakohtaus ja samoin kuin Heathrow'ssa kaikilla kasvomaski. Mutta Wuhanissa on

täyttä ja äänekästä. Aivan kuin joukkueet olympialaisten avajaisseremoniassa yhtenäisiin pusakoihin pukeutuneet henkilöt asetuvat jonoon oman maakuntansa nimeä kantavan kyltin taakse – he ovat paikalle lennätettyä hoitohenkilökuntaa. Paikalliset punaisine hihanauhoineen seisovat rivissä taputtaen ja huutaen kuorossa: ”Tervetuloa Hebei! Kiitos, Hebei!” – ”Tervetuloa Sichuan!” – ”Eteenpäin, Wuhan!” Elokuvassa nähdään myös, miten vastaavaa tilannetta suunnitellaan yksityiskohtia myöten: ”Sen kuin vain pitelette niitä, älkää puhuko liikaa”, nuori virkailija ohjeistaa vastaanottokomiteaa. ”Älkää levittäkö negatiivista energiaa! Virustilannetta teidän ei tarvitse mainita lainkaan. Sanotte vain: ’Kiitos, että tulitte.’ Esitelkää heille bussissa hieman nähtävyyksiä, se rauhoittaa. Monet heistä käyvät yhä sairaanhoitajakoulua. He ovat vielä lapsia, teidän täytyy piristää heitä.”

Me jatkamme Heathrow’sta vuokra-autolla Cambridgeen, missä Ai Weiwei nykyään asuu elettyään joitakin vuosia Berliinissä. Cambridge, missä goottilaiset yliopistorakennukset muistuttavat katedraaleja, vaikuttaa epätodelliselta ympäristöltä tapaamiselle – opiskelivathan Trinity Collegessa myös Kim Philby, Donald Maclean, Guy Burgess, Anthony Blunt ja John Cairncross. He muodostivat 1930-luvulla Neuvostoliiton silloisen tiedustelupalvelun NKWD:n värväämän ”Cambridgen viisikon” ja veivät toimintansa tämän hyväksi aina Britannian tiedustelupalvelu MI5:n huipulle saakka.

University Arms -hotellia ei ulkoa käsin uskoisi hotelliksi, pikemminkin sitä luulisi vanhaksi teatteriksi. ”On omituista sanoa tätä tässä ympäristössä”, Ai Weiwei sanoo hotellin kirjastossa, ”mutta omassa nuoruudessani opimme puheenjohtaja Maon lausuman: ’Vallankumoukseen tarvitaan vain kaksi välinettä, kivääri ja kynä, eli aivopesu. Ihmiset seuraavat sinua, koska heillä ei ole tietoa muusta.’” Wuhanissa lienee tapahtunut

Xi Jinping on Kiinan kommunistisen puolueen pääsihteeri, Kiinan presidentti ja maailman vaikutusvaltaisin mies. Hän johtaa maailman suurinta autokratiaa, ristiriitaista maata, jolla on kommunistinen ideologia mutta joka on siitä huolimatta taloudellinen suurvalta.

Uusi keisari Xi Jinping kuvaa ensimmäistä kertaa kattavasti tätä Kiinan salaperäistä johtajaa. Huolelliseen tutkimustyöhön perustuen veteraanitoimittajat Stefan Aust ja Adrian Geiges kurkistavat Xin tarkasti rakennetun julkisuuskuvan taakse. He peilaavat Xin elämänvaiheita Kiinan kehitykseen ja valottavat, kuinka epäsuosioon ja sisäiseen karkotukseen tuomitun perheen poika onnistui nousemaan yhteiskunnan pohjalta sen huipulle.

Uusi Keisari Xi Jinping hahmottelee Xin henkilökuvan lisäksi tulevaisuuden vision uudesta kommunistisesta supervallasta. Sitä ymmärtääkseen täytyy ensin ymmärtää Xi Jinpingiä.

ISBN 978-952-376-834-5
kl 48.183
www.bazarkustannus.fi

BAZAR